

Havankdag 2011 – Openingspeech

Frank van der Voordt

Beste Havankvrienden,

Welkom op inmiddels de zeventiende Havankdag.

Het is goed weer eens in Leeuwarden te zijn. We zijn hier in een bijna vertrouwde samenstelling. We raken bijna aan stabiliteit, ofschoon er nog wel jaarlijks wat donateurs afvallen. Meestal een leeftijds kwestie; het is niet anders. We hebben nu goed 110 donateurs, niet meegerekend de negen lieden wier donatie er misschien nog aankomt. En meer donateurs zouden zeker welkom zijn. Toch hebben we het afgelopen jaar best wat aan de weg getimmerd. Onze website is op 9 december opnieuw tot leven gebracht en we zijn daarmee op het internet weer nadrukkelijk aanwezig. En een fraaie webstek is het.

Boven: De entree van de Blokhuispoort. Rechts: Café de Bak. Foto's: Marcel Versteeg

Bij Omrop Fryslân mocht ik op 26 januari ter gelegenheid van alweer de vijfde sterfdag van Pieter Terpstra in pakweg vijf minuten de lof van Havank en van de Stichting zingen, helaas op de uiterst ongelukkige tijd van half zeven in de ochtend zodat mijn ondanks dat vroege uur opgewekte betoog door slechts weinigen beluisterd zal zijn. Reacties heb ik er in elk geval niet op gekregen.

Eind vorige maand kwam het tijdschrift *Inkt!* uit, in twee delen waarvan er een gewijd was aan het spannende boek¹. Onze schrijver kwam daar drie keer prominent in voor, in een artikel over Dekema State, in een beschouwing over Havank en de Stichting en in een interview met Tomas Ross. In dat laatste artikel stelt Ross vast dat hij zich door Havank niet geïnspireerd voelt maar hem louter bezieet als jeugdsentiment. Hij vindt bovendien dat hij, nu zijn derde Schaduwroman er in het najaar aankomt, weliswaar schatplichtig blijft aan Havank maar zich toch wat meer aan de stijl mag ontworstelen, ondanks – en ik citeer – “wat meneer Passage en andere Havankiaanse die-hards ook zeggen”. En inderdaad: de stijl van Tomas is niet die van Havank en andersom.

1 Nummer 11, mei-juni 2011. Meer informatie op p. 15 van deze Nieuwsbrief.

Wel vindt Tomas Ross dat Havank onnoemelijk veel heeft betekend voor het genre en, in citeer weer, “het mateloze geluk (heeft) gehad zonder noemenswaardige concurrentie met ongebreideld geouwehoer veel geld te verdienen. Wat onverlet laat dat hij een personage, de Schaduw, creëerde dat staat als een huis”. Einde citaat. Enfin, we kunnen het er vanavond² met hem over hebben.

Van Ross verscheen vorig najaar een tweede Schaduwroman, *Het mysterie van de Nachtwacht*, en in januari een korte novelle, *De Schaduw en het mysterie van de Denker*, die u onder de titel *De Schaduw en Miss Say* bij de meest recente Nieuwsbrief hebt ontvangen. Zijn derde Schaduwroman mogen we dit najaar tegemoet zien. De uitgever heeft ons laten weten dat het boek een iets andere titel krijgt dan waarmee het tot nu toe aangekondigd is, en wel *De Schaduw contra de Schorpioen*³.

Heel aardig trouwens is de bespreking van *Het mysterie van de Nachtwacht* in de eerder deze maand verschenen 32ste Detective & Thrillergids van Vrij Nederland. De criticus meent dat Ross op charmant-pedante verteltoon op honderdachtennegentig pagina's lekker aan het schmieren is. Criticus vindt wel dat het je af en toe duizelt van de gelegde verbanden en heeft kennelijk ook wat moeite met de hoeveelheid figuren die in het boek voorkomen. Maar dat vindt hij niet echt een bezwaar, de plot is secundair. En alles bijeen zijn dat nu juist die elementen die Ross negatief beoordeelt maar die voor ons Havank tot Havank maken. Overigens blijft ook bij Ross de Schaduw onveranderd zichzelf al heb ik persoonlijk wat moeite met een mobieltje dat de Danse Macabre uitbraakt, de dodendans van Saint-Saens. Ik denk dat Carlier in een openbare ruimte zeker niet op die manier met een dergelijk lawaai-instrument de aandacht op zich zou vestigen.

We zien natuurlijk niet alles wat op de markt komt maar in een recent uitgekomen bundel interviews met Karel van het Reve komt Havank voorbij in een opmerking over beïnvloeding. In een gesprek met Jan Brokken, eerder gepubliceerd in de Haagse Post van 28 september 1985: “Een van de vergissingen die men maakt is, dat als men naar invloed zoekt, men mensen van groot formaat opspoort. Terwijl iemand heel goed beïnvloed kan worden door een tamelijk slecht schrijver. Iemand kan door het lezen van Havank literator worden. En veel beter schrijven dan Havank. Toch heeft Havank dan de stoot gegeven en zijn in zijn werk nog bepaalde zinnnetjes en loopjes van Havank terug te vinden. In de literatuurgeschiedenis zal men echter nooit Havank aanwijzen, maar bijvoorbeeld Couperus, die hij ook gelezen en bewonderd heeft. Het is heel leuk om dat uit te zoeken.”

2 Dat ging niet door. Tomas Ross moest helaas wegens gezondheidsproblemen verstek laten gaan. Naar achteraf bleek had hij zich 's ochtends per e-mail bij de voorzitter afgemeld toen die al onderweg was naar Leeuwarden.

3 Een voorproefje staat op p. 28 van deze Nieuwsbrief.

Tot zover Karel⁴.

Sinds de vorige toogdag zijn er twee mensen overleden die we graag eens over Havank hadden willen spreken. De eerste is de televisiepresentator Willem Duys die onze schrijver interviewde op 1 juni 1960. De televisie-criticus van het Utrechts Nieuwsblad had, zo schreef hij een dag later, “het interview van Willem Otto Duys met de auteur Havank” een aardig programmapunt gevonden. Duys waarschijnlijk ook al zal hij wel even opgekeken hebben van die onverwachte tweede voornaam. We hebben nog altijd de hoop dat het interview uit de archieven van Beeld en Geluid tevoorschijn zal komen want het bevat voor zover ons bekend de enige bewegende beelden van Havank.

Op 29 juli van het vorig jaar overleed Mia van der Kallen, de vrouw die de zeer uitgebreide familiegeschiedenis van het geslacht Van der Kallen samenstelde zoals die nu op het internet in te zien is. In deel 7 waarin de Leeuwardense tak van de familie wordt beschreven, heeft ze mede op basis van het boek van Sef Passage een hoofdstuk van 16 pagina's over Havank en zijn broer opgenomen dat alleen al door de aanvullingen uit de familiekring en enkele bijgevoegde foto's zeer de moeite waard is. Hoewel Sef bij het schrijven van zijn boek al gebruik mocht maken van haar onderzoek kwamen we te laat op het spoor van haar gepubliceerde werk⁵.

Zowel Duys als Mia van der Kallen zouden, onder andere omstandigheden, zeker in aanmerking gekomen zijn voor een verheffing op het ere-schavot van de Vriend van het Jaar.

Wie dat wordt hoort u pas vanavond. Ik laat het hierbij.

Ik dank u voor uw aandacht.

*Na afloop van de zitting in het Historisch Centrum Leeuwarden was er de traditionele herdenking bij het graf van Havank.
Foto: Henk Roodbergen*

4 *U mag mij alles vragen / Interviews met Karel van het Reve* verscheen eind mei 2011 bij Van Oorschot in Amsterdam.

5 De zeer uitvoerige familiegeschiedenis van Mia van der Kallen is slechts via het internet in te zien: <http://wilberdk.home.xs4all.nl/>, hoofdstuk familieboek, deel 7 Martinus.

Vriend van het jaar 2011

Frank van der Voordt

Dames en heren,

De titel Vriend van het Jaar is zoals u weet ontleend aan het testament van Charles C.M. Carlier uit het twintigste hoofdstuk van *In Memoriam de Schaduw*, aan het codicil dat traditiegetrouw bij de jaarlijkse herdenking aan het graf van Hans van der Kallen wordt voorgelezen, waarin de Schaduw zijn vrienden vraagt op de dag van zijn verscheiden bijeen te komen “voor een luisterrijk maal en om een dronk uit te brengen op een vriend die oprechte vriendschap heeft beschouwd als iets heiligs en als zodanig getracht heeft te leven naar die standaard”.

De Stichting heeft er tot nu toe negentien op het ereschavot gehesen waarvan er vanavond vier¹ bij ons zijn. Twee Vrienden zouden graag hier geweest zijn maar moesten wegens uitstедigheid afzeggen: Jan Noordhoff en Daan Jippes laten u groeten.

Bescheiden als hij (soms) is heeft de vriend van dit jaar me gevraagd het kort te houden en niet te veel met het wierookvat te zwaaien. Hij ziet ook graag af van een uitgebreid dankwoord. Toch hebt u er recht op onze motivering te kennen. Het gaat om een betrokkene van het eerste uur², een man die niet alleen een bijna eindeloze reeks van jaren als tweede secretaris in het colofon van de Nieuwsbrief vermeld stond maar ook een tweetal jaren de voorzittershamer gehanteerd heeft. Het is ook de man die Havank zijn vaste plek in Leeuwarden gegeven heeft, de schepper van de plaqueette op het geboortehuis van onze schrijver.

Dames en heren, de Stichting Mateor benoemt Ben van der Geest vandaag tot Vriend van het Jaar 2011.

-
- 1 Daadwerkelijk aanwezig waren Sef Passage, Piet Oosterhuis en Nico Woldijk. De vierde man was Tomas Ross.
 - 2 Wij hebben van de gelegenheid gebruik gemaakt dit tot nu toe onvermelde wapenfeit (“mede-oprichter”) toe te voegen aan onze website.